

DOI: 10.55643/fcaptr.2.43.2022.3558

Крайник О.

д.е.н., професор, НУ «Львівська політехніка», Україна
 e-mail: okraynyk@gmail.com
 ORCID: [0000-0001-6295-3999](https://orcid.org/0000-0001-6295-3999)
 (Corresponding author)

Федорчук О.

д.держ.упр., доцент, НУ «Львівська політехніка», Україна
 ORCID: [0000-0001-9965-5135](https://orcid.org/0000-0001-9965-5135)

ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

АНОТАЦІЯ

У статті визначено основні джерела фінансового забезпечення розвитку територіальних громад в Україні в умовах децентралізації. Показано, що фінансове забезпечення відіграє ключову роль у розвитку територіальних громад. Тому вирішення питання фінансування територіальних громад із метою забезпечення розвитку окремої території, управління місцевими фінансами набуває особливого значення. Успішність цього процесу забезпечує здатність використання особливостей окремої території, пошуку різноманітних джерел фінансових ресурсів, їхньої акумуляції, ефективності застосування та розподілу, створення умов для ефективної реалізації економічних планів і проєктів, вирішення соціальних програм на місцевому рівні. Визначено основні джерела фінансового забезпечення розвитку територіальних громад, до яких можна віднести доходи місцевих бюджетів, фінансову підтримку місцевого самоврядування з боку держави та пошук додаткових джерел фінансових ресурсів органами місцевої влади шляхом використання потенціалу розвитку на конкретній території.

Установлено, що важливе місце в забезпеченні територіальної громади фінансовими ресурсами відіграють кошти місцевого бюджету. За останні роки проведення реформи спостерігається значне зростання участі органів місцевого самоврядування в збільшенні доходів місцевих бюджетів. Досягається успіх у цьому процесі завдяки покращенню взаємодії з представниками бізнесу, збільшенню кількості зареєстрованого бізнесу і, відповідно, повної сплати ними податків до місцевого бюджету. При тому, що загальна величина надходжень до місцевих бюджетів зростає, існують значні відмінності між доходами різних територіальних громад. З'ясовано, що максимальна різниця між найбільшим і найменшим значеннями доходів загального фонду місцевого бюджету на 1-го мешканця в територіальних громадах із населенням 5-10 тис. та менше 5 тис. осіб.

Проведений аналіз показує рівень диференціації у фінансовому забезпеченні громад, наслідком якої є відмінність у якості та обсягах публічних послуг на різних територіях. Це свідчить про нерівномірність розвитку окремих територій, про необхідність перегляду існуючих підходів до управління такими громадами, а також про значну участь держави у функціонуванні цих територіальних громад. Важливим завданням органів місцевого самоврядування є пошук додаткових джерел фінансових ресурсів органами місцевої влади шляхом використання потенціалу розвитку конкретної території.

Запропоновано використання системного підходу для забезпечення фінансовими ресурсами розвитку територіальних громад, що передбачає використання власних джерел надходжень у поєднанні з ресурсами, які надає державна підтримка територій, розширення можливостей створення креативних індустрій як нових джерел місцевих доходів.

Ключові слова: фінансове забезпечення, територіальні громади, місцеве самоврядування, доходи місцевих бюджетів, міжбюджетні трансферти, креативні індустрії

JEL Класифікатор: G1, J4

Received: 07/10/2021

Accepted: 03/12/2021

Published: 29/04/2022

© Copyright
 2022 by the author(s)

This is an Open Access article
 distributed under the terms of the
[Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

ВСТУП

Особливістю сучасного етапу економічного розвитку країни є усвідомлення значення розвитку кожного регіону, кожної територіальної громади. У цьому контексті важливу роль відіграють органи місцевого самоврядування, наділені конституційними гарантіями виконання власних і делегованих повноважень. Первинний обов'язок місцевих органів управління полягає в забезпеченні в повній мірі надання публічних послуг жителям територіальних громад, що в результаті підвищить рівень добробуту та якості життя на території адміністративно-територіального утворення. При цьому визначальним у цьому процесі є рівень фінансового забезпечення кожного адміністративно-територіального утворення, наявність достатньої кількості фінансових ресурсів, використання всіх можливостей їх мобілізації та ефективність їх застосування. Тому питання фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування стають усе більш актуальними.

ЛІТЕРАТУРНИЙ ОГЛЯД

Теоретичні та прикладні засади фінансування розвитку територіальних громад висвітлили і зарубіжні, і українські вчені-економісти, зокрема: А. Аффлек, Б. Биков, Т. Куценко, А. Кушнір, Л. Лисяк, І. Любчак, Л. Маршук, М. Міллер, Я. Сіренко, І. Сторонянська та інші.

Високо оцінюючи внесок зазначених науковців у досліджувані питання, необхідно зауважити, що на сьогодні в науковій літературі немає однозначних відповідей на низку запитань стосовно співвідношення та структури джерел фінансування розвитку територіальних громад в умовах децентралізації в Україні. Тому проблема формування оптимальної структури джерел фінансування розвитку територіальних громад у країні на сучасному етапі залишається актуальною.

Реалізація поставлених завдань можлива за умови спрямування зусиль місцевих органів влади на зміцнення фінансової спроможності територіальних утворень та на раціональне використання цих коштів.

Метою статті є аналіз структури та динаміки основних джерел фінансового забезпечення розвитку територіальних громад та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності їх використання для зміцнення фінансової спроможності територіальних утворень.

РЕЗУЛЬТАТИ

Успішність функціонування територіальних громад залежить від активізації їхнього економічного розвитку і шляхом використання наявних ресурсів, і шляхом пошуку нових джерел надходжень, інноваційних рішень, застосування провідного досвіду в управлінських та організаційних процесах. Підвищення ефективності використання всіх видів місцевих ресурсів, зростання підприємництва, розвинена інфраструктура здатні забезпечити фінансування розвитку територіальної громади.

Такий підхід цілком корелюється з прийнятою Урядом Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, де зазначено, що «Реалізація державної регіональної політики на період до 2027 року здійснюватиметься на основі комплексного територіального підходу, що передбачає, що об'єктом у рамках регіональної політики є територія, яка характеризується специфічним набором соціальних, просторових, екологічних та економічних особливостей» [1].

Таким чином, особливу роль у вирішенні питання фінансового забезпечення розвитку окремої території, в управлінні місцевими фінансами відіграє здатність використання особливостей окремої території, пошуку різноманітних джерел фінансових ресурсів, їхньої акумуляції, ефективності застосування та розподілу, створення умов для ефектної реалізації економічних планів та проєктів, вирішення соціальних програм на місцевому рівні. Такий підхід здатний забезпечити входження України до європейського співтовариства, що визначено як основні цілі державної політики відповідно до Державної стратегії.

Можна погодитися з думкою науковців, що «Для ефективного виконання територіальною громадою покладених на неї функцій та досягнення стратегічних пріоритетів потрібне належне фінансове забезпечення як поточного функціонування, так і цілей розвитку. У такому разі територіальна громада повинна виступати одночасно й носієм соціально-економічного розвитку територій, і рушійною силою досягнення стратегічних цілей територіального утворення» [2].

Фінансове забезпечення розвитку територіальних громад розглянемо в трьох основних підходах.

По-перше, це рівень наповнення місцевих бюджетів як результат фінансово-бюджетної складової процесу децентралізації, який фактично визначає можливість виконання власних повноважень органами місцевого самоврядування та вплив їх на соціально-економічний розвиток окремої території.

По-друге, це фінансова підтримка місцевого самоврядування з боку держави шляхом надання дотацій, субвенцій та формування цільових фондів розвитку.

По-третє, це пошук додаткових джерел фінансових ресурсів органами місцевої влади шляхом використання потенціалу розвитку на конкретній території.

У сукупності всі три джерела забезпечують фінансову спроможність адміністративно-територіального (або муніципального) утворення, яку Куценко Т., Сіренко Я. визначають, як «його здатність забезпечувати надходження достатнього обсягу фінансових ресурсів та формування ефективної структури їх джерел, а також їх якісний розподіл та ефективне використання для подолання дестабілізаторів та досягнення стабільності соціально-економічного розвитку утворення в короткостроковій та довгостроковій перспективі» [3].

Важливе місце в забезпеченні територіальної громади фінансовими ресурсами відіграють кошти місцевого бюджету. З цього приводу Лисяк Л.В. та Биков Б.Д. зазначають, що збільшення повноважень означає збільшення видаткової частини, що потребує зростання доходів для досягнення рівноваги. Посилення фінансового потенціалу передусім досягається збільшенням дохідної частини до достатнього для виконання обов'язків рівня. Збільшення ролі місцевих бюджетів дає змогу реалізовувати принцип наближення податків до їх платників, тобто податки витрачаються там, де вони сплачуються [4].

За останні роки проведення реформи спостерігається значне зростання участі органів місцевого самоврядування у збільшенні доходів місцевих бюджетів. Досягається успіх у цьому процесі завдяки покращенню взаємодії з представниками бізнесу, збільшенню кількості зареєстрованого бізнесу і, відповідно, повній сплаті податків у місцевий бюджет. Від початку реформи фінансової децентралізації доходи місцевих бюджетів показують стрімку позитивну динаміку: якщо у 2014 році їхній обсяг становив 68,6 млрд грн [5], то за п'ять років вони зросли більш ніж у 4 рази та за підсумками 2020 року складають 311,3 млрд грн. Такі результати стали можливими завдяки розширенню повноважень і підвищенню зацікавленості органів місцевого самоврядування в збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, реалізації заходів щодо залучення резервів їх наповнення та підвищення ефективності адміністрування податків і зборів [6].

Основним джерелом наповнення місцевого бюджету є податки, які сплачують місцеві підприємства, організації та установи, що функціонують у межах адміністративно-територіального утворення. Причому успішна взаємодія з бізнесом полягає у визначенні оптимальної величини оподаткування, у встановленні такого рівня податків, який забезпечить і збільшення надходжень до місцевого бюджету, і успішне функціонування бізнесу на окремій території. Не завжди максимальне встановлення рівня податкових ставок забезпечує максимізацію доходів місцевого бюджету. Є приклади взаємної співпраці бізнесу й місцевих органів влади, корисної і для бізнесу, і для територіальної громади. Тут ідеться не лише про зниження рівня оподаткування, а й про його підвищення задля отримання найкращого результату. У цьому випадку актуальним є проведення громадських слухань за участі бізнесу, народних депутатів, представників громадськості та інших зацікавлених осіб і формування спільного підходу. Динаміка зростання доходів місцевих бюджетів показана в *Табл. 1*.

Табл. 1. Динаміка доходів місцевих бюджетів за 2016-2020 рр., млрд грн*

Рік	2016	2017	2018	2019	2020
Доходи загального фонду (без трансфертів)	146,6	191,9	233,9	275,0	290,0
Трансферти	196,0	272,9	285,5	245,4	161,0
Доходи всього	342,6	464,8	519,4	520,4	451,0

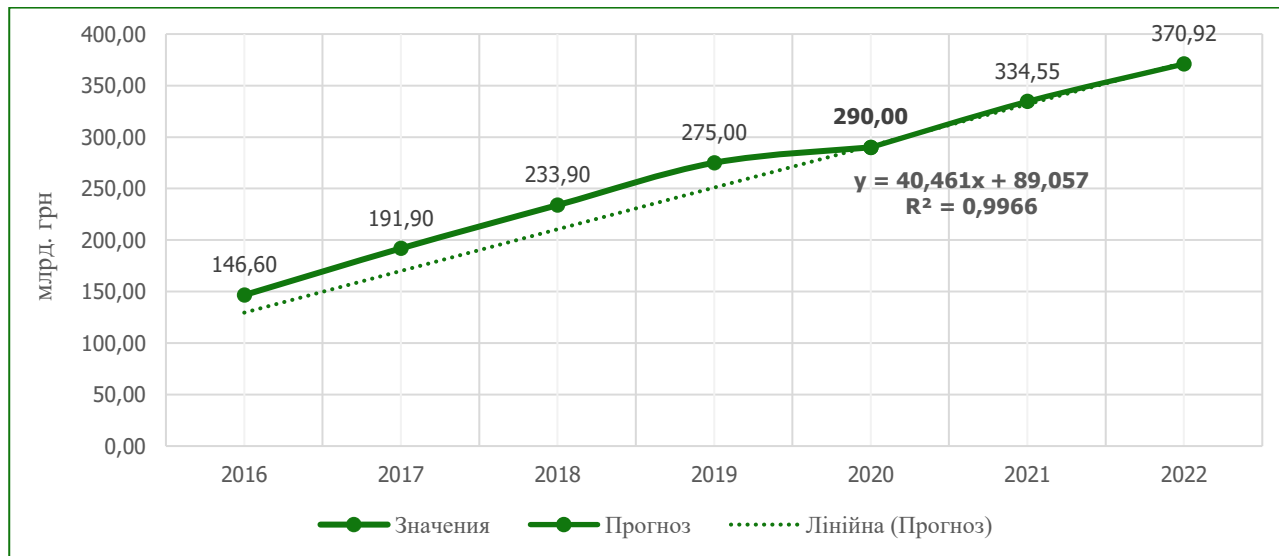
*Джерело: складено за даними Міністерства фінансів України [7].

Очевидно, що недостатній рівень фінансових ресурсів для виконання власних та делегованих повноважень органами місцевої влади компенсується наданням трансфертів із державного бюджету місцевим бюджетам.

Як видно з таблиці, за результатами аналізу спостерігаємо зменшення величини трансфертів у 2020 році, що пов'язано зі зменшенням доходів бюджетів загалом. Причиною цього є світова пандемія SARS COVID-2019.

На основі отриманих даних розраховуємо прогнози доходів загального фонду місцевих бюджетів та трансфертів на найближчі періоди.

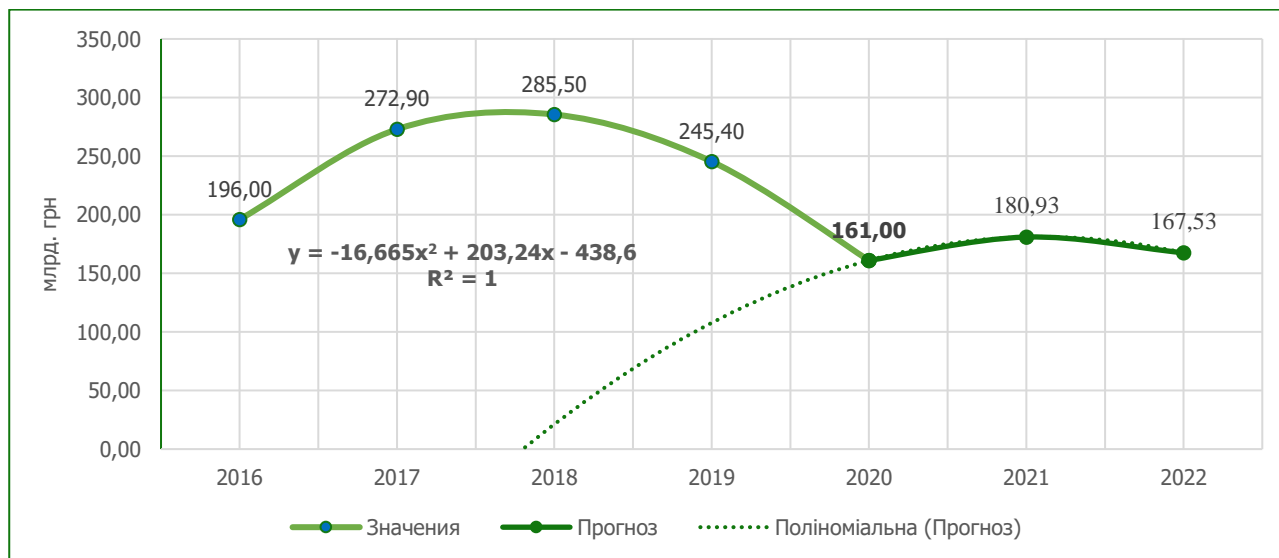
Прогноз доходів місцевих бюджетів, а також трансфертів зроблено за допомогою програмного продукту MS Excel і подано на *Рис. 1* та *Рис. 2*.

Рис. 1. Прогноз доходів загального фонду місцевих бюджетів (без трансфертів), млрд. грн., власні розрахунки авторів

При тому, що загальна величина надходжень до місцевих бюджетів зростає, існують значні відмінності між доходами різних територіальних громад.

За підсумками 2020 року експерти провели чергову оцінку окремих показників фінансової (бюджетної) діяльності громад, які об'єдналися на добровільній основі протягом 2015-2019 років. Результати аналізу подані на *Рис. 3*.

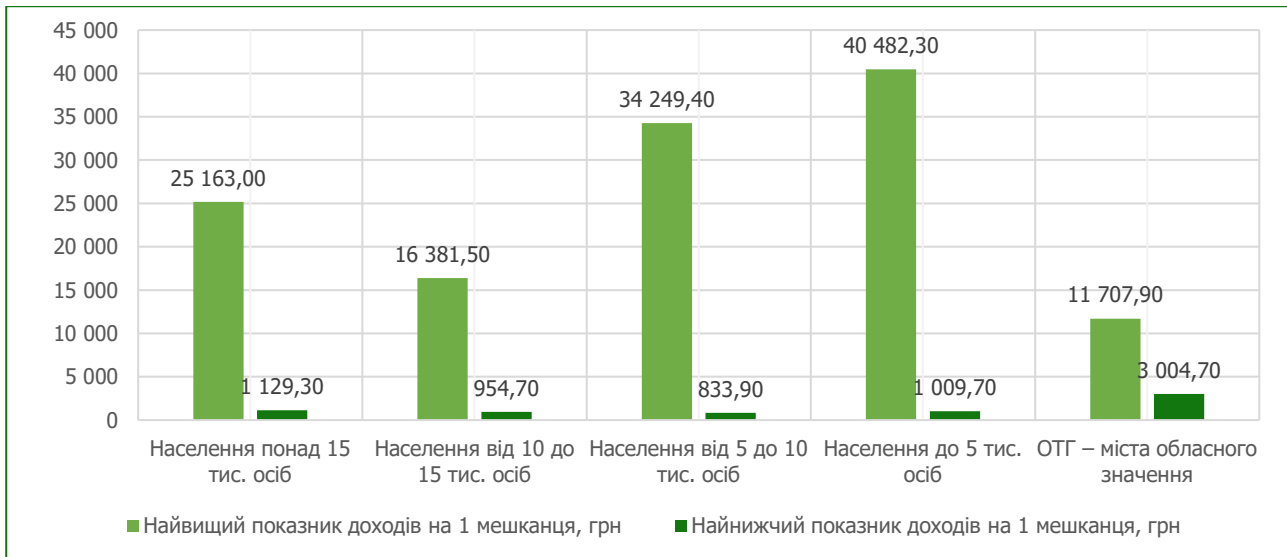

Рис. 2. Прогноз трансфертів, млрд грн., власні розрахунки авторів

Аналіз проводився для п'яти груп територіальних громад, сформованих у залежності від кількості населення, яке в них проживає. Як видно з *Рис. 3*, існує значна різниця між доходами територіальних громад у межах кожної групи. Максимальна різниця між найбільшим і найменшим значеннями доходів загального фонду місцевого бюджету на 1-го мешканця в територіальних громадах із населенням 5-10 тис. та менше 5 тис. осіб.

Проведений аналіз показує рівень диференціації у фінансовому забезпеченні громад, наслідком якої є відмінність у якості та обсягах публічних послуг на різних територіях. Це свідчить про нерівномірність розвитку окремих територій, про необхідність перегляду існуючих підходів до управління такими громадами, а також про значну участь

держави у функціонуванні цих територіальних громад. У цьому випадку головним завданням державної економічної

Рис. 3. Доходи загального фонду місцевого бюджету на 1-го мешканця у 2020р [8]

та соціальної політики є пошук шляхів підвищення фінансового потенціалу територій та вирівнювання фінансових диспропорцій, що забезпечить населення територіальних громад можливістю отримувати належний рівень публічних послуг на всій території країни.

Із метою оцінки рівня фінансової спроможності територіальних громад Міністерство розвитку громад та територій спільно з представниками всеукраїнських асоціацій, експертами міжнародних організацій та експертами з фінансових питань Офісу підтримки реформи децентралізації при Міністерстві розвитку громад та територій України розробили проєкт Методичних рекомендацій щодо оцінки рівня фінансової спроможності територіальних громад [9]. Цей документ покликаний, окрім визначення фінансових можливостей, здійснити оцінку управлінських рішень на території громади та забезпечити вироблення плану дій щодо зміцнення фінансової основи та забезпечення можливості надання в повному обсязі публічних послуг населенню територіальної громади. Згідно з поданими пропозиціями в Методичних рекомендаціях запропоновано здійснювати аналіз фінансової спроможності територіальних громад на основі існуючих індикаторів потенціалу громади, а також сформовано алгоритм розрахунку інтегрального індексу розвитку потенціалу територіальних громад.

Із метою підтримки та стимулювання розвитку регіонів та окремих територій розроблено Законопроект № 5649 «Про особливості стимулювання регіонального розвитку», який внесено на розгляд Верховної Ради та підтримано Комітетом із питань організації державної влади та місцевого самоврядування. Згідно з проєктом, особливостями стимулювання регіонального розвитку є використання територіально орієнтованого підходу – визначення типів територій, що потребують особливої уваги з боку держави, та запровадження диференційованих заходів впливу, що застосовуються щодо таких територій органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування [10]. Крім того, тут визначаються напрями підтримки розвитку шляхом визначення регіональних полюсів економічного зростання, ухвалення відповідних програм регіонального розвитку. Важливим є акцент реалізації програм розвитку на основі інтегрованих проєктів розвитку. Такі проєкти повинні бути спрямовані «на комплексне та ефективне використання демографічного, наукового, інноваційного, транспортного, економічного потенціалу таких територій для прискореного економічного зростання регіону в цілому та залучення суміжних територій до створених у рамках таких проєктів можливостей для розвитку» [11]. Очевидно, що прийняття цього документа сприятиме розвитку окремих територій, а позаяк і країни в цілому.

Важливим завданням органів місцевого самоврядування є пошук додаткових джерел фінансових ресурсів органами місцевої влади шляхом використання потенціалу розвитку конкретної території.

На думку міністра розвитку громад та територій Олексія Чернишова, «кожен регіон і територіальна громада мають бути спроможними самостійно виявити, реалізувати та примножити свій потенціал» [12].

У цьому контексті важливе значення для збільшення обсягу фінансового ресурсу органу місцевого самоврядування

має створення й розвиток культурно-креативної індустрії, використання можливостей, які надає креативна економіка. Значення креативної економіки зростає в умовах обмеженості природних ресурсів та необхідності захисту навколишнього середовища.

Креативна економіка базується на створенні інноваційних продуктів із використанням інтелектуального капіталу, таланту, можливості втілювати оригінальні ідеї у виробництво товару або надання послуг, які позитивно сприймаються суспільством і здатні приносити дохід власникам продукту. За даними, представленими міністром культури та інформаційної політики Олександром Ткаченком, «Креативна економіка – це 117 млрд. грн внеску у ВВП країни, це майже 4 % доданої вартості. Це 3,8 % всього працюючого населення України, задіяні в креативних індустріях уже сьогодні... При цьому, якщо говорити про експорт послуг, то креативні індустрії дають 30 % від загального експорту послуг... Безперечно, необхідно популяризувати креативну економіку, дизайн, моду, народні художні промисли, концертну музичну індустрію, книговидавництво, кіновиробництво тощо» [13].

Важливим джерелом наповнень місцевого бюджету стає сфера туризму, яка орієнтована на використання історичних пам'яток, відновлення старих замків, церков, костелів, популяризація визначних місць для формування туристичної привабливості території. Крім того, у деяких регіонах розвиненими є місцеві промисли, такі як створення гончарних виробів, різних ремесл на місцях, реалізація товарів із символікою місцевості, розширення місцевих готельних послуг, виробництво та продаж сувенірів тощо. Особливе місце займає гастротуризм, який успішно розвивається в усіх регіонах країни. Тут часто перевагу в залученні туристів надають використанню місцевих ексклюзивних продуктів, які пов'язані з глибокими історичними згадками про них та які виробляються місцевими підприємствами.

ВИСНОВКИ

Отже, забезпечення фінансовими ресурсами розвитку територіальних громад передбачає використання системного підходу, тобто використання власних джерел надходжень у поєднанні з ресурсами, які надає державна підтримка територій, розширення можливостей створення креативних індустрій як нових джерел місцевих доходів. Тільки у випадку достатності фінансових ресурсів місцеві адміністрації зможуть надавати якісні послуги мешканцям територіальної громади, реалізувати інфраструктурні проекти, розвивати соціальну сферу й таким чином, розвиваючи свою територію, досягати поставленої мети: покращувати якість та підвищувати рівень життя населення територіальної громади. Важливе місце належить дослідженню рівня фінансової спроможності територіальних громад. Із метою оцінки рівня фінансової спроможності територіальних громад запропоновано застосовувати спеціально розроблені рекомендації, використання яких, окрім визначення фінансових можливостей, дасть можливість здійснити оцінку управлінських рішень на цій території та забезпечити вироблення плану дій щодо зміцнення фінансової основи та забезпечення можливості надання в повному обсязі публічних послуг населенню територіальної громади. Формуючи свою фінансову спроможність шляхом використання різних джерел надходжень фінансових ресурсів, територіальні громади отримують реальні можливості належного виконання власних і делегованих органами місцевого управління повноважень та вирішення завдання соціально-економічного розвитку окремої території.

REFERENCES / ЛІТЕРАТУРА

1. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2020). Pro zatverdzhennia Derzhavnoi strahonii rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky [On approval of the State Strategy for Regional Development for 2021-2027] Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 695 vid 05.08.2020. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy № 67 vid 28.08.2020. St. 2155. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
2. Storonianska I.Z., Pelekhay A.O. (2014). Napriamky modernizatsii finansovoho zabezpechennia rozvytku silskykh terytorialnykh hromad u konteksti zavdan administrativno-terytorialnoi reformy [Directions of modernization of financial support of development of rural territorial communities in the context of tasks of administrative-territorial reform]. Finansy Ukrainy, 10, 97 – 108 [in Ukrainian].
3. Kutsenko T.F., Sirenko Ya.S. (2019). Zabezpechennia finansovoi spromozhnosti terytorialnykh hromad yak priorityet detsentralizatsii upravlinnia [Ensuring the financial capacity of local communities as a priority of decentralization of management]. Makroekonomichne otsiniuvannia publicnogo sektoru v antykrizovomu upravlinni. K.: KNEU, 125 – 152. URL: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/30350/1/MO_2_019_7.pdf [in Ukrainian].
4. Lysiak L.V., Bykov B.D., Kushnir A.I. (2020). Zmitsnennia finansovoho potentsialu obiednanykh terytorialnykh hromad v umovakh

- biudzhetnoi detsentralizatsii [Strengthening the financial potential of united territorial communities in the conditions of budget decentralization]. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia*, 4 (70), 84 – 89[in Ukrainian].
5. Kaziuk Ya., Ventsel V., Herasymchuk I. (2019). *Finansova detsentralizatsiia: rezultaty 2018 roku ta perspektyvy 2019 roku* [Financial decentralization: results of 2018 and prospects of 2019]. *Natsionalnyi proekt detsentralizatsiia; Tsentralnyi ofis reform pry Minrehioni*. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/382/Fourpager.pdf> [in Ukrainian].
  6. Ventsel V., Herasymchuk I., Onyshchuk I. (2021). *Yak vykonuvalysia mistsevi biudzhety u 2020 rotsi – ekspertnyi analiz*. [How local budgets were implemented in 2020 – expert analysis]. *Detsentralizatsiia*. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13249> [in Ukrainian].
  7. Ministry of Finance of Ukraine (2021). *Dovidka shchodo stanu vykonannia mistsevykh biudzhetyv*[Information on the state of execution of local budgets]. *Ministerstvo finansiv Ukrainy*. URL: <https://mof.gov.ua/uk/vykonannia-dokhodyv-mistsevykh-biudzhetyv> [in Ukrainian].
  8. Ventsel V., Herasymchuk I., Onyshchuk I. (2021). *Z yakomy finansovymy pokaznykamy zakinchyly 2020 rik obiednani hromady – reitynh* [With which financial indicators did the united communities end 2020 – rating]. *Detsentralizatsiia*. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13333> [in Ukrainian].
  9. Ventsel V., Herasymchuk I., Onyshchuk I., Arseniuk T., Abramiuk I., Pylypiv V. (2021). *Metodychni rekomendatsii shchodo otsinky rivnia finansovoi spromozhnosti terytorialnykh hromad (proiekt)* [Methodical recommendations for assessing the level of financial capacity of territorial communities (project)]. *Ministerstvo rozvytku hromad ta terytorii*. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14022> [in Ukrainian].
  10. Verkhovna Rada of Ukraine (2021). *Pro osoblyvosti stymuliuвання rehionalnoho rozvytku* [On the peculiarities of stimulating regional development]. *Proekt zakonu № 5649 vid 10.06.2021*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72199 [in Ukrainian].
  11. Verkhovna Rada of Ukraine (2021). *Pro osoblyvosti stymuliuвання rehionalnoho rozvytku* [On the peculiarities of stimulating regional development]. *Proekt zakonu № 5649 vid 10.06.2021*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72199 [in Ukrainian].
  12. Chernyshov O. (2021). *Kozhna hromada maie samostiino vyaviaty ta prymnozhuvaty svii potentsial* [Each community must independently identify and increase its potential]. *Detsentralizatsiia*. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13759> [in Ukrainian].
  13. Tkachenko O. (2021). *Kreatyvna ekonomika – tse 117 mlrd. hrn. vnesku u VVP* [The creative economy is UAH 117 billion. contribution to GDP]. *Ukrinform*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3320762-tkachenko-kreatyvna-ekonomika-ce-117-milardiv-vnesku-u-vvp.html> [in Ukrainian].

Krainyk O., Fedorchak O.

FINANCING THE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN CONDITIONS OF DECENTRALIZATION

The article identifies the main sources of financial support for the development of territorial communities in Ukraine in the context of decentralization. It is shown that financial support plays a key role in the development of territorial communities. Therefore, solving the issue of financing territorial communities in order to ensure the development of a particular territory, local financial management is of particular importance. The success of this process provides the ability to use the features of a particular area, finding different sources of financial resources, their accumulation, the efficiency of their use and distribution, creating conditions for effective implementation of economic plans and projects, solving social programs at the local level. The main sources of financial support for the development of territorial communities are identified, which include: local budget revenues, financial support of local self-government by the state, and the search for additional sources of financial resources by local authorities by using development potential in a particular area.

It is established that an important place in providing financial resources to the territorial community is played by the local budget. In recent years, the reform has seen much greater participation of local governments in increasing local budget revenues. The success in this process is achieved due to improved interaction with business representatives, increasing the number of registered businesses, and, accordingly, full payment of taxes to the local budget. Although the total amount of revenues to local budgets is growing, there is a significant difference in the revenues of different territorial communities.

It was found that the largest difference between the largest and smallest values of revenues of the general fund of the local budget per 1 inhabitant in territorial communities with a population of 5-10 thousand and less than 5 thousand people

The analysis shows the level of differentiation in the financial provision of communities, which results in differences in the quality and volume of public services in different areas. This indicates the uneven development of individual territories, the need to review existing approaches to the management of such communities, as well as the significant participation of the state in the functioning of these territorial communities. An important task of local governments is to find additional sources of financial resources by local authorities by using the development potential of a particular area.

It is proposed to use a systematic approach to provide financial resources for the development of territorial communities, which involves the use of own sources of income in combination with resources provided by state support of territories, expanding opportunities for creative industries as new sources of local income.

Keywords: financial support, territorial communities, local self-government, local budget revenues, intergovernmental transfers, creative industries

JEL Classification: G1, J4